

Частина перша

Сон — то в дітей якась зона бойових дій. Надто коли вони зовсім малі. Син моєї подруги собі пальці в очі пхав, тільки б не засинати. Серйозно.

Майкл Маршалл, «Непрохані»

Інкубація — прихований період хвороби від моменту зараження до появи перших ознак захворювання.

СУМ-11, одинадцятитомний «Словник української мови»

1

З чого почати?

Ця історія не про мого батька. І не про мене теж.

Теодор з'явився на світ пізнього вечора у четвер 15 липня 2010-го у Рівненському пологовому будинку №2. Зріст — 49 сантиметрів, вага — три кілограми 900 грамів, нормальний, здоровий козарлюга з голосом, від якого, за словами акушерки, у відділенні попрогиналися вікна та розплавилася кілька дверних ручок.

Єву, мою дружину, завезли до пологового відділення напередодні — в середу, а перейми почалися у четвер уранці. Четвер видався погожим — сухий, безвітряний і зовсім не спекотний, — щоправда, на погоду я зважав найменше. Від хвилювання почувався наче людина, яка ступає на борт літака: ніби нема про що непокоїтися, але від усвідомлення власної безпорадності тіло раз у раз пересмикувалося, немов у пропасниці. Я просидів у пологовому будинку з 8:30 ранку до народження Теодора, проте на самі пологи не потрапив. Не тому, що не дозволив лікар. Я мав у що перевдягнутися та міг би зайти до операційної, однак Єва не захотіла, щоб я бачив, як вона народжує.

Припускаю, когось із вас дивує ім'я, яке ми дали синові. Мовляв, що за дурня, козаків не називають Теодорами! Якби це залежало лише від мене, я волів би бачити сина Остапом. Справді. Моя мама — Катерина Володимирівна Белінська, ще та українофілка — була б у захваті. Мама все життя пропрацювала вчителем української мови та літератури і колись хотіла назвати Остапом мене. Зрештою передумала та нарекла мене на честь Мирона Катранника, одного з головних героїв роману «Жовтий князь» Василя Барки. Не скажу, що ім'я Мирон мені не подобається — хоча, погодьтесь, є якась часточка невинної схибнутості в тому, щоб назвати сина іменем літературного героя, який сконав від голоду, — але й захвату від нього я не відчував. З іншого боку — я був єдиним Мироном у школі, єдиним Мироном в університеті й пізніше збагнув, що унікальність імені певною мірою зумовлювала й унікальність ставлення до мене. Попри те, що Мирон чудово римується з «гандон», ніхто ніколи не обзивав мене останнім. Загалом ім'я Остап здавалося мені чудовим, ідеальним просто. От тільки Єва та її матір — Жанна Валеріївна Лауда — навіть слухати не схотіли про Остапа.

На двадцятому тижні вагітності лікарка повідомила, що в нас буде хлопчик. Після того ми з Євою разів із двадцять розмовляли про можливе ім'я, але ні про що не домовилися. Напевно, тому що говорила переважно Єва, а я здебільшого відмовчувався, а також тому що запропоновані Євою імена відгнали дешевою мелодрамою. Розмірившись, дружина уявляла нашого сина як не на червоній доріжці у Каннах, то в кабриолеті, що на повній швидкості мчить поміж голлівудськими пагорбами. Відповідно, я не сприймав ці розмови серйозно. На другий день після пологів Єва представила остаточний і, припускаю, затверджений тещею перелік потенційних імен для нашого сина: Фабіан, Даніель, Леонард, Герман, Альберт, Едгар, Теодор, Ернест, Оскар і — прости господи — Тамерлан. Тамерлан, трясця вашій матері! Ви чули таке?! Тамерлан, бляха, Белінський!

Жанна Валеріївна — яка не мала ні статків, ні статусу, але при цьому поводитися так, наче все життя грала в гольф на найдорожчих курортах; чий чоловік, Лаврентій Романович,

був звичайним далеkobійником, обожнюючим у перервах між рейсами напиватися до нестями та щедро оббльовувати ліфт, сходи та ганок свого під'їзду, — наполягала на імені Фабіан. Я запитав, якою, на її думку, є скорочена версія імені, на що Жанна Валеріївна відказала: «Фаня. Звісно, Фаня. Звучить прекрасно, хіба ні?» Я сказав, що Фанею називали мою прабабцю — Афанасію Федорівну Бердник, — яка впродовж останніх чотирьох років перед смертю не впізнавала власне відображення у дзеркалі. Мені кортіло також додати, що Фабіан римується з «павіан», і поцікавитись у тещі, чи вона коли-небудь бачила павіанячу задницю, проте вона й так образилась, і я промовчав. Згодом заявив, що не потерплю імен Даніель, Герман і, безперечно, Тамерлан. З тих, що, лишилися, я вибрав найменш крикливе — Едгар. Єва погодилася відразу. Жанна Валеріївна побурчала, але згодом попустилася. А третього дня після пологів, перед тим, як піти додому, дідько мене за язика смикнув бовкнути, що називатиму малого Едді й що це з біса круто, адже так називають маскот, тобто талісман, улюбленого хеві-метал гурту мого дитинства — британського «Iron Maiden». Кохана мала у палаті планшет із доступом до Інтернету, тож ще до того, як я доїхав на своєму підтоптаному «Nissan Almera» додому, зателефонувала мені на мобільний і довго репетувала, доводячи, що я ідіот і що вона не називатиме синочка на честь придуркуватої британської мумії.

Залишились Оскар, Леонард, Альберт, Теодор і Ернест.

Пологи пройшли без ускладнень. У понеділок уранці я забрав Єву з пологового будинку й дорогою додому сказав, що не проти Теодора. І то не був компроміс, ну, ви розумієте, я не ламав себе, щоб погодитися. За вихідні прочитав про Теодорів усе, що знайшов у Інтернеті, не менше ніж сотню разів, змінюючи інтонації, промовив «Теодор» і «Тео» вголос, і зрештою погодився, що все гаразд, ім'я мені подобається. По-справжньому. подобається. За ним крилися розум, могутність, лідерство. Теодор Рузвельт, Теодор Драйзер, Теодор Уїлсон¹. Враження трохи псували фотографії плюшевих ведмежат, які то тут, то там миготіли серед результатів Google-пошуку, проте я вирішив, що ми з Євою називатимемо сина лише Теодором або — скорочено — Тео. І жодного Теді.

Увечері третього дня після повернення із сином додому до нас завітали дві Євині подруги. Дівчата поцікавилися іменем малюка, на що Єва з гордістю відповіла: Теодор. І тоді одна з тих тупих курок пирснула: «Це як бика?». А друга додала щось про кориду. Дружина не розгубилася: «Саме так, корида. Теодор буде сильним і невгамовним, як бик». Упродовж наступних кількох місяців у голові час від часу зринала думка, а чому, власне, бик? І яка, в біса, корида? Я обнишпорив Інтернет у пошуках мультфільму чи кіно про бичка на кличку Теодор, заходив на сайти з продажу племінних бугаїв, але не відшукав жодного Теодора. І тільки наприкінці травня 2011-го до мене дійшло, яка глибока прірва між сприйняттям цього світу чоловіками та жінками. Була майже північ, я віз клієнта від клубу «Лагуна» до мікрорайону Північний, коли перед очима неначе блискавка кресонула. Теодор — тореадор. Тореадор — корида. Корида — бик. ТОРЕАДОР! Євина подруга подумала про бика, бо ім'я Теодор близьке за звучанням до слова «тореадор». Як тупо! Тупо, хіба ні?

Я на мить пошкодував про вибір імені для сина лиш одного разу — в липні того ж, 2011-го, року. Вкотре виїхавши у місто, щоб підзаробити грошей для жертвоприношень Блакитному Монстрові, я раптом зміркував, що мій малий може виявитися менш удачливим, ніж його татко. А що як, припустив я, мого сина обзиватимуть Тедиком-педиком? Насправді хвилювання виявилися марними. Восени 2015-го, коли мого сина могли б почати обзивати Тедиком-педиком у дитсадку, ми з Тео вже перебували в Америці.

Отак-от.

Єва, Мирон і Тео. Теодор Миронович Белінський. Ідіть до біса — нормальне ім'я!
Крім того, могло бути гірше, правда?

---

¹ Теодор Уїлсон (1912—1986) — культовий джазовий піаніст, який акомпанував таким зіркам, як Луї Армстронг, Біллі Холідей та Елла Фіцджеральд.

Теодору виповнилося два роки й три місяці, коли я вперше помітив невелику тверду грудку, що набрякла за правим вухом.

У дитинстві й у мене, й у мого батька часто набухали лімфовузли. Я добре знав, що це таке, а тому не переймався та не бив на сполох. У мене лімфовузли напухали здебільшого на потилиці, в місці з'єднання шії з головою. Іноді набрякання супроводжувалося підвищенням температури, але жодного разу до серйозних ускладнень це не призвело. За тиждень-півтора організм перемагав інфекцію, і набряки сходили самі по собі. Завжди.

Із Тео склалося інакше. Набряк тримався впродовж місяця. На другому тижні ми з Євою почали щоранку оглядати синове вушко: я говорив, що набряк не збільшується, Єва панікувала, що гуля росте і Тео слід повести до лікаря. Я всоте розказував їй про себе та про свого батька, про те, як у нас усе минало. Врешті-решт переконував. Певну роль зіграло також те, що до набряку Теодор мав краснуху. Хвороба почалася з підвищення температури та сухого кашлю. На другий день на обличчі Тео з'явилася висипка, яка до вечора поширилася на решту тіла, і трохи набухли лімфатичні вузли — там, де зазвичай у мене, — на шії під потилицю. Краснуха, як відомо, лікування не потребує, тож ми просто сиділи з Тео вдома. Через три дні висипка зійшла, температура нормалізувалася, гульки за шиєю зникли. А невдовзі потому я вперше помітив той набряк за вушком. Словом, я відмовлявся вести Тео до лікаря, бо думав, що набряк є результатом краснухи, наслідком того, що організм не до кінця поборов інфекцію. Сподівався, що все владнається без лікарів, адже, ви ж знаєте, це краснуха, а краснуху лікувати не треба.

Перші два роки Тео взагалі багато хворів. Застуди, вітрянка, проблеми з травленням, алергічні висипи. Про дитсадок не могло бути мови. Нам із Євою доводилося корегувати робочі графіки — точніше, корегував переважно я, — щоби хтось постійно сидів із малим удома. Я працював оператором кол-центру в «Zoom Support», рівненській філії міжнародної компанії, що займається дистанційною підтримкою користувачів «Windows» та «Apple», і мені було простіше підлаштовуватися: я виходив на роботу раз на три дні та міг обирати нічні або нічно-ранкові зміни, щоб упродовж дня — поки Єва на роботі — глядіти Теодора. Єва працювала адміністратором у готельному комплексі «Чорна Перлина», що на об'їзній трасі на півдні від Рівного. У вихідні або коли в «Перлині» не проходили корпоративи чи святкування вона поверталася додому раніше, я залишав Теодора на неї і виїжджав у місто таксувати.

Але повернімося до набряку.

У листопаді 2012-го я нарешті визнав, що припухлість розростається. Гуля затверділа, потемніла та збільшилася до розміру персикової кісточки. Вушко малого стирчало вбік, наче його хтось навмисно відстовбурчував. Ми вибрали найближчий день, коли і мені, і Єві не потрібно було йти на роботу, — четвер, 22 листопада, — і повели Теодора до приватного педіатра. Той, тільки поглянувши на Тео, скерував нас до обласної лікарні.

У лікарні нас прийняв хірург-отоларинголог Кирило Мазур, круглолиций чоловік середніх років. Лор обдивився Теодорове вушко, двічі натиснув на гулю — Тео аж шикнув від болю, — а тоді підняв голову та сердито втупився в мене. Єва сиділа поруч, проте лікар чомусь пожирав поглядом лише мене й говорив так, наче дружини в кімнаті не було.

— Коли це з'явилося?

— Ну-у... — я добре пам'ятав, коли вперше намацав припухлість за вухом сина, але вагався, не хотів зізнаватися, — півтора чи-и-е... д-два місяці тому.

— Ви два місяці не помічали, що у вашого сина за вухом гнійник завбільшки зі сливу?

— Я... ну... — я зиркнув на Єву, шукаючи підтримки, але вона сиділа нерухомо, ніби мумія, і, стиснувши губи, не зводила очей з хірурга. — У мене в дитинстві часто набрякали лімфовузли, а потім усе минало, і я думав...

— Це правобічний гнійний лімфаденіт, — перервав мене лор. — Величезна гнійна куля на голові. Куля, яка будь-якої миті може прорвати куди завгодно, — він постукав пальцем собі по скроні й повторив: — На голові.

На кілька секунд запанувала тиша, потім я ніяково запитав:

— Що стало причиною?

— Почалося із запалення лімфовузла. Його спричиняють стафілококи, стрептококи й інші збудники, що поширюються лімфатичними шляхами з розташованих поблизу вогнищ запалення. Але ось це, — він показав пальцем на блідого й похнюпленого Тео, — те, що ви зараз спостерігаєте, — це результат того, що впродовж двох місяців комусь було ліньки зводити сина до педіатра.

Я зціпив зуби так, що на вилицях збурилися жовна.

— І що тепер?

— Я зараз випишу направлення, хтось із вас залишається в лікарні.

— Ви кладете його до лікарні? — пригнічено уточнив я.

Отоларинголог скосив очі на Єву.

— Я залишуся з малим, — тихо зронила дружина.

— Добре, — він кивнув, узявся щось писати в історії хвороби й тільки тоді відповів на моє запитання: — Так, ми кладемо вашого сина до лікарні. На завтра призначу аналізи і, якщо все добре, післязавтра проведемо операцію.

Я відчув, як несамохіть засмикався кадик.

— Нічого страшного, — продовжив лікар. — Поставлю дренаж, гній вийде. Через три дні хлопець буде вдома, — Мазур відірвався від написаного тексту. — Ще запитання?

— Ні, — похнюпився я.

— Операція під наркозом? — озвалася Єва.

Хірург вигнув брову, наче його здивувало, чому це Єва так цим переймається, після чого відповів запитанням на запитання:

— А як ви це собі уявляєте? Ви триматимете хлопця, поки я буду розрізати йому вухо?

— Я просто запитала, — крижаним тоном промовила Єва.

— Так, під загальним наркозом.

3

«Чорна Перлина» — не те місце, де лікарняний лист вважають поважною причиною відсутності на робочому місці. На щастя, за два роки Єва встигла зарекомендувати себе, тож їй вдалося домовитись про заміну на три дні та лягти з Теодором до лікарні.

24-го листопада 2012-го, невдовзі після сніданку, Тео підготували до операції та за кілька хвилин по першій повезли до операційної.

Ми з Євою залишилися у пропахлому дезінфектантами тьмавому коридорі, який упирався в широкі двостулкові двері до операційного блоку, і пробули там набагато більше часу, ніж розраховували. Я стільки разів перетнув той коридор із кінця в кінець, що, напевно, до смерті запам'ятав кожен закуток, кожен виступ на нерівних стінах. Вікно було тільки одне, у протилежному до дверей торці, біля ліфта й сходів, і виходило на внутрішній, похмурий і брудний, двір лікарні. Стіни приблизно мені до пояса вкривала ядучо-зелена фарба.

Кирило Мазур пройшов до передопераційної зали хвилин за десять після того, як туди завезли Теодора. Дорогою кивнув нам і, посміхнувшись, сказав, що операція навряд чи триватиме довго (залежить від того, як виходитиме гній), але загалом не довше ніж годину. Можливо, якби в позбавленій емоцій фразі отоларинголога не прозвучали слова «не довше ніж годину», ми б так не хвилювались, а так уже о третій опівдні нам із Євою здавалося, що нас підсмажують живцем. Дружина, затиснувши долоні між колінами, сиділа на лаві та розмірено погойдувалась: уперед, назад, уперед, назад. Я міряв скупими кроками коридор. Не маючи за що зачепитися поглядом, тупився під ноги та від неспокою покусував губи.

З операційного блоку ніхто не виходив.

Від хвилювання в голові все змішалось, я пригадую той день немов у тумані й зараз не можу з певністю сказати, коли пролунали перші крики. Десь після третьої, але коли точно, не пам'ятаю. В якусь мить з-за дверей операційної долинули тривожні вигуки. Якась жінка щось швидко говорила. Я не зрозумів жодного слова, але тон мені страшенно не сподобався.

— Ти чула? — повернувся до дружини.

— Так, — Єва підвелася. Вона досі сердилася, що я стільки часу відмовлявся вести Теодора до лікаря, й уникала погляду у вічі. Я стояв ближче до входу в операційний блок. Вона показала рукою на масивні двостулкові двері та спитала: — Щось зрозумів?

Я заперечно похитав головою.

— Голос жіночий, — я хотів додати, що він здався мені переляканим, але прикусив язика.

Приблизно через дві хвилини за нашими спинами зі стугоном розчахнулися двері лікарняного ліфта. У коридор зайшли двоє чоловіків у блідо-зелених халатах. Вищий на зріст виглядав років на тридцять. Другий був кремезніший і старший: скроні вкривала сивина. Не знаю як, але це запам'яталося. Поміж себе вони котили високий маніпуляційний столик на коліщатках.

— Відступіть, — наказав старший. — Відійдіть, будь ласка.

Коридор виявився завузкий для чотирьох людей і столика з нержавіючої сталі, тож нам із Євою довелося притиснутися до стіни, звільняючи лікарям дорогу.

Поки лікарі наближалися, я розглядав лише їх. І тільки коли вони проминули нас, опустил очі на столик. Нижня полиця була заставлена пляшками з розчинами, затискачами, щипцями, якимись незрозумілими й тому моторошними інструментами зі сталі, а також ампулами та шприцами — від зовсім маленьких, на 2 мілілітри, до по-кіношному величезних. На верхній лежали балон з киснем із кисневою маскою, аспіратор, кілька невеликих цифрових приладів, один із яких — із довгою гнучкою трубкою, напевно, якийсь зонд. Серед приладів вирізнялась пластмасова валізка блідо-зеленого кольору з ручкою та цифровим табло. Точніше, щось *схоже* на пластмасову валізку. Довкола сірого табло виднілося кілька кнопок, під ними — схематичне зображення синусоїдального серцевого ритму. Збоку до корпусу кріпилися невеликі, наче іграшкові, праски з червоними кнопками на ручках. З «валізою» їх з'єднували закручені спіраллю чорні дроти. Коли я збагнув, на що дивлюся, тіло розм'якло, неначе віск над вогнем.

Дефібрилятор.

Я не міг дихати. Повітря здавалося мертвим, ніби... спершу подумав, ніби в лікарні, а потім: чорт забирай, ми ж і є в лікарні!

Я прохрипів не своїм, якимось немовби обпаленим голосом:

— Що там таке?!

Реаніматологи дійшли до обкладеної плиткою ділянки коридору. Двостулкові двері розчинилися.

— Скажіть, що відбувається?!

Молодший із чоловіків озирнувся. Він хотів щось відповісти, але старший смикнув його за рукав халата й показав долонею в напрямку операційного блоку. Вони проштовхнули столик до передопераційного приміщення і зникли за дверима. Я рвонув до операційної, проте Єва метнулася навперейми та зупинила мене.

— Стій! — дружина тримала мене руками за талію. — Не роби дурниць, не йди!

Я вхопився руками за голову й довго стояв, переборюючи бажання кинутись до дверей і почати гатити в них кулаками. Зрештою ми з Євою повернулися до лави, стали чекати.

Близько четвертої до операційного блоку пройшов ще один лікар. Високий, поставний, із рельєфним обличчям і пишною кучерявою кучмою. Із собою нічого не ніс, тримав руки в кишенях. Минаючи, він окинув нас зацікавленим поглядом, проте нічого не промовив. Ні я, ні Єва не наважилися що-небудь запитати.

О 16:30 із операційної нарешті з'явився Кирило Мазур. Кругле обличчя отоларинголога практично зливалося із бляклим тлом — із заллятим спокійним світлом стінами коридору. Через тіні під очима та напружено вигнутий рот лице нагадувало повний місяць, що вималювався на світлому небі за кілька годин до заходу сонця.

— Що трапилося? — ми з Євою попідскакували, щойно його побачивши. Дружина ступила крок уперед, а я стримів біля лави, дивуючись з того, як тремтять коліна: — Що з Теодором?

Мазур зупинився посеред коридору, за кілька кроків од нас. Від позавчорашньої зарозумілості не залишилося й сліду. Хірург заговорив і мені здалося, наче переді мною інша людина:

— З вашим сином усе добре.

— Де він? — вихопилося в Єви.

— В реанімації. І буде краще, якщо він якийсь час там залишатиметься.

— До нього можна? — продовжила дружина. — Ми можемо його побачити?

Я нарешті розтулив рота, від хвилювання слова шумною лавиною посипалися з нього:

— Якщо з Теодором усе добре, навіщо тримати його в реанімації?

Мазур застиг, тримаючи спину неприродно рівно, не виймаючи долоні з кишень і туплячись осклянілими очима мені в сонячне сплетіння. Складалося враження, що він не почув жодного з наших запитань. Стояв, не рухався, і тільки пальці лівої руки під тонкою блідо-зеленою тканиною кишені халата судомно стискалися та розтискалися — я бачив, як при кожному стисканні крізь тканину проступають кісточки. Від того жесту було млосно.

— Під час операції дещо сталося, — нарешті озвався хірург.

У мене пересохло в роті, а щось схоже на брилу товченого льоду посунуло з грудей до живота.

— Серйозне?

Мазур відірвав погляд від сонячного сплетіння та сфокусував його на моєму обличчі:

— Зупинка серця, — пауза. — Під час операції в Теодора на короткий час зупинилося серце.

Єва голосно кавкнула й затулила рота долонями.

— Що?..

— Будь ласка, не тривожтеся, — лікар вихопив праву руку з кишені та простягнув до Єви, неначе з наміром заспокійливо погладити її по плечі, але ніби схаменувся — долоня застигла у повітрі на півдорозі між ним і моєю дружиною. — Зараз усе в нормі, сердечний ритм відновлено, жодних відхилень немає, і я запевняю вас — на цей момент хвилюватися не потрібно.

Мене пересмикнуло. «Хвилюватися не потрібно?! Звісно, це ж не твій син щойно повернувся з того світу!» Я до крові прикусив щоку, щоб погамувати сплеск люті.

— Чому це сталося? — я підійшов до Єви та поклав руки їй на плечі. Її тіло здригалося, грудна клітка розширювалась і спадала аритмічними поривами, й одночасно жодного звуку, навіть найменшого схлипу не злітало з її вуст.

Лікар сховав руку назад до кишені, але погляд не відвів.

— Мені важко сказати. Серцебиття відновилося до того, як реаніматологи зайшли до операційної. Фактично, ні я, ні мій асистент, ні анестезіолог не встигли що-небудь зробити. Ми просто... — він знизав плечима, — ...спостерігали. Ем-м... у 90% випадків причиною зупинки серця є фібриляція, проте насправді під час фібриляції серце не зупиняється. Фібриляція шлуночків — це аритмія, за якої міокард скорочується так хаотично й так швидко, що серце замість перекачувати кров вібрує. Фібриляція завжди має чітку фізіологічну причину (зазвичай яке-небудь серйозне захворювання серця), яку відносно легко виявити. Дуже рідко серце зупиняється по-справжньому — в серцевому м'язі раптово припиняється біоелектрична активність. Це називають асистолією, і це саме те, що трапилося в Теодора. На наше щастя, активність відновилася, жодних фізіологічних змін, тим більше незворотних, не відбулося. Півгодини тому я викликав чергового з кардіологічного відділення, ми зробили контрольну кардіограму, й він підтвердив, що не бачить на ній очевидних відхилень.

За три години, що ми просиділи в коридорі, ніхто не виходив із двостулкових дверей. Туди лише заходили. Я подумав, що лікарі не можуть сидіти там стільки часу, а отже, операційна має ще один вихід.

— Тобто ви не знаєте, що спричинило зупинку? — сказав я.

Переніссям хірурга пролягла невдоволена зморшка, що тут-таки розгладилася. Він продовжив говорити рівним, хоч і напруженим голосом, дивлячись просто на мене та ні на мить не ховаючи очей:

— На мою думку, причиною міг стати наркоз. Іноді непросто дібрати оптимальну дозу анестетиків навіть для дорослої людини, що вже казати про дворічного хлопчика. І в цьому немає вини анестезіолога. Так трапилося, можливо, організм так прореагував, хтозна...

— Що нам робити?

Кирило Мазур перевів погляд на Єву, яка не припиняла дрібно тремтіти.

— Вушко я вичистив, із цим усе гаразд.

— Я не про вушко, — заперечила вона.

— До вечора ми потримаємо хлопця в реанімації. Він уже опритомнів, але поки ще трохи п'яний. До всього ми капаємо заспокійливе, щоб не нервував через вашу відсутність. Якщо все буде добре, ввечері переведемо вашого сина назад до палати. Можете почекати там.

— А потім? Як далі? — я не міг говорити зв'язно, проте Мазур зрозумів мене.

— Днів два пробудете в стаціонарі. Я стежитиму, як загоюється вушко. А тоді... — він замислився, — раджу пройти обстеження в кардіолога. Зробіть УЗД серця. Можливо, хлопця поставлять на облік, якийсь час вам доведеться за ним спостерігати. Це вам пояснить кардіолог. Усе від мене залежне я виконав.

Мазур рушив у напрямку ліфта й сходів.

— Стривайте! — цю мить я закарбував у свідомості дуже добре. Пам'ятаю, яким водянистим і слабким здався мій голос. — Скільки... ну... скільки часу воно не билося?

— Трохи більше ніж півхвилини, — відповів хірург. — Тридцять п'ять, може, тридцять шість секунд.

— Дякую, — я опустив голову.

Єва повернулася до мене й обійняла.

Півхвилини. Тридцять шість секунд. Тридцять шість секунд Теодор тримався на межі між світом мертвих і живих. А тоді повернувся.

Минуло два роки після операції перш ніж я почав здогадуватися, що Тео повернувся не сам. Щось учепилося в нього, коли він перебував там — по той бік лінії, яку більшість із нас перетинає лиш один раз. Упродовж тих тридцяти шести секунд щось схопило мого сина за руку та повернулося разом із ним.

[...]

На День закоханих, 14 лютого, погода видалася паскудна — похмура, вогка та вітряна, — тож ми з Тео весь день просиділи вдома. Ми залишалися удвох — Єва, як завжди в такі дні, мала по горло роботи в «Чорній Перлині». Ввечері разом подивилися «Баранчика Шона», потім Тео перебрався до дитячої, де я дочитав йому казку про Рапунцель, і приблизно о пів на десяту хлопчак заснув.

Я влаштувався у спальні й півгодини безцільно блукав мережею. Втомившись, відклав лептоп і взяв до рук книгу — «Капітан Панталеон і Рота добрих послуг» Маріо Варгаса Льоси. Історія мала би бути веселою, принаймні точно не нудною — обкладинка обіцяла «феноменальний гостросатиричний роман, який висміює військово-бюрократичну машину, духовенство й усю державну систему Перу», — але чомусь здалася більш пласкою, ніж інтернетівські приколи із ВКонтакте, і я закуняв. За чверть до півночі мене розбудила книга, що з'їхала з грудей на ліжко. Я відклав її, вимкнув світло, перекинувся на лівий бік і знову заснув.

Удруге прокинувся за п'ять хвилин до першої. Я не розплющував очей, вирішивши, що мене розбудила Єва, однак, прислухавшись, збагнув, що це не так. Із коридору не долинали жодного звуку: отже, дружина ще не повернулася. Водночас мене огорнуло дивне відчуття, наче я не сам у спальні. Я безпомилково відчував чийось присутність. І це не могла бути Єва: вона нізащо б не прослизнула до кімнати безшумно.

Я розплющив очі й від несподіванки здригнувся. Просто наді мною — за лічені сантиметри від ліжка — стояв Теодор. Малюк фактично нависав над моєю головою. Я глибоко вдихнув, відчуваючи, як вивітрюється переляк, і, відгорнувши ковдру, вперся ліктем у подушку та підпер долонею голову. Чекав, що він скаже. Таке вже траплялося: Тео, як не міг заснути, часто приходив до спальні й просився до нас із Євою в ліжко. Я навіть простяг над ковдрою праву руку, щоби торкнутися його й запитати, чому він не взяв із собою Юаня Михайловича, коли страх, що так швидко минув, раптово накрив мене знову. Спалахнувши вогником на денці живота, він повільно поповз до горла.

Щось було не так. Щось було дуже неправильно.

Коли я сперся на подушку, Теодор не відреагував. Він продовжував дивитися в точку, де знаходилася моя голова, поки я спав. Моя рука застигла в повітрі, а тоді опустилася назад на ковдру. Я лежав, застигнувши, чекав, що хлопчак що-небудь промовить, ворухнеться або що, проте він німував. Повільні, розтягнуті секунди злипалися, спливла хвилинка, друга, третя, але Тео продовжував мовчати.

Відтуливши голову від долоні, обережно зазирнув йому в обличчя. Очі були напівзаплющеними й нерухомими, нижня губа ледь відвисала. Тео спав.

Чи ні?

Руками та спиною прокотилася хвиля кусючого холоду. Шкіру обсіпало пухирцями. Я не бачив ті пухирці в темряві, але від них шкіру стягнуло так, що здавалося, наче ті завбільшки з льодяні тороси в Антарктиді.

Як довго він так стоїть?

Я акуратно, не поспішаючи, помахав рукою перед обличчям Теодора. Нічого. Жодної реакції. Малюк скидався на воскову статую, покинуту скульптором біля мого ліжка.

Зрештою я не витримав і пошепки погукав сина:

— Хей, Тео.

Він миттю зреагував, повівши головою на звук мого голосу. От тільки повіки так і лишалися напівопущеними, з-під війок і далі визирали півмісяці моторошно білих очних яблук. Мені стало по-справжньому страшно. Я усвідомлював, що Тео спить, але не знав, чи варто його будити. І якщо варто, то як?

Чорт забирай, скільки часу він нависає наді мною?

Намагаючись не скрипіти ліжком, я підвівся й обійшов Теодора. Рахуючи удари серця, зупинився за його спиною — хвилину, дві, три, — а тоді позадкував до виходу зі спальні. До коридору. Навіщо? Хрін його знає. Я мало що усвідомлював у ту мить, окрім того, що мушу щось робити. Кілька секунд Тео не рухався, а тоді — коли ледь рипнули двері

між спальнею та коридором — скинув голову й повернув її до мене. Повернув по-особливому — так повертають голову незрячі. Почув. Повіки, проте, залишалися напівопущеними. Він чув, але не бачив мене.

Я продовжив задкувати й повністю опинився в коридорі, коли Теодор розвернувся та посунув за мною. Голова ледь зігнута, повіки напівзаплющені, руки звисають уздовж тіла.

Мені стало так холодно, що закортіло в туалет. Якщо у спальню ще проникали слабкі відблиски знадвору — від вуличних ліхтарів і з вікон сусідніх будинків, — то в коридорі панувала цілковита темрява. Я бачив лиш обрис, у якому було важко вгадати сина. І цей обрис наступав, заганяючи мене в п'ять.

Я більше не міг стримуватися.

— Агов, Тео! Тео! ТЕОДОРЕ! Прокинься! Що з тобою?

І тоді він відкрив очі. Хтось наче прокрутив очні яблука, поставивши райдужки на місце. Тео побачив мене. Стрепенувся й заплакав.

— Тату, тату!

Присівши навпочіпки, я обхопив його холодними тремтячими руками.

— Тобі знову щось погане наснилося?

Малюк горнувся до мене й нічого не відповідав, лише скімлив:

— Тату, тату, тату...

Через п'ять хвилин у замку скреготав ключ і вхідні двері розчинилися. На порозі у чітко окресленому прямокутникові світла застигла Єва, не розуміючи, чому її син і чоловік сидять, обнявшись, на підлозі у полоненому мороком коридорі.